

Fotojeger i norsk natur

Han fyller 91 år i sommer, og jobbet som tannlege til han var 77. Han arbeidet lange dager, som regel uten pause, og kom nok sliten hjem mange ganger. Men ikke for å legge seg på sofaen. Da var det tid for å dyrke interessene; idrett, smalfilm og foto. Ofte til langt på natt. Han er svært beskjeden og sier selv at han er snever, og analfabet på det meste. Vi vil heller si det slik at han går grundig til verks og er suveren i det han driver med. Han har fem norske og to nordiske smalfilmmesterskap, ærespris fra Cannes, flere friidrettsmesterskap og rekorder som har stått i årevis. Dessuten har han æresmedlemskap og utmerkelser i en rekke klubber og foreninger. Han har vært et aktivt organisasjonsmenneske på tannlegefronten også, blant annet som formann i Buskerud Tannlegeforening og i Ringerike Tannlegeklubb som han var med å starte. Siden 1988 har han dyrket hobbyene på heltid. Det er det blant annet blitt seks bøker av, i tillegg til de to som kom før han gikk av. Den niende er underveis.

– Du har jammen holdt på med litt av hvert en god stund, du?

– Ja. Når du sier det, kommer jeg til å tenke på en gang i 1961. Da holdt jeg på med å filme kongeørn i Østerdalen. Jeg gikk tom for film og kontaktet forhandleren min for å få tak i mer av den spesielle 16 mm Kodak-filmen jeg brukte. Han sa at han var gått tom han også, og at den muligens ville bli vanskelig å skaffe. Da jeg sa at jeg måtte ha den, ringte han leverandøren, som gjerne ville vite hvem det var som absolutt skulle ha den filmen. «Nils Viker? Holder han på ennå?», var reaksjonen på den opplysningen. Dette er 41 år siden – og Nils Viker holder på fortsatt.

– Hva er du i gang med nå?

– Det er en ny fotobok som har arbeidstittelen «På kamerajakt i norsk natur». Men tittelen forandres gjerne

underveis, etter hvert som jeg opplever ting. Nå i juni skal jeg ut og fotografere sammen med Per Anders Listøl, med hytta Bjønnebu på Vikersfjell som base. Listøl er tannlege han også. Vi jobbet sammen noen år, og i 1988 overtok han praksisen. Jeg er så heldig at han deler min interesse for friluftsliv og foto. Jeg må ha med meg noen når jeg skal ut på spesielle turer, og han har vært en fantastisk støtte i forbindelse med de siste bøkene. Kona mi har også vært med i alle år, som fast turkamerat og er dessuten en fabelaktig korrekturleser.

– Hvordan startet interessen for fotografering?

– Jeg kommer fra gården Viker i Ådal. Der hadde vi fem husmenn og var et helt lite samfunn med et fantastisk miljø. Der ble grunnlaget lagt for alt jeg har drevet med. Jeg har alltid vært veldig interessert i dyr, og som barn hadde jeg kaniner og duer og fanget mus som jeg hadde i bur. Dessuten var jeg stadig på jakt etter småfuglreder, skjøt ekorn og fanget røyskatt og rev. Skinnene ble solgt og pengene satte jeg i Ådal Sparebank. Sammen med det jeg tjente på å plukke blåbær og tyttebær. De pengene var gode å ha da krakket kom i 30-årene. Grunnlaget for idrettsinteressen ble også lagt hjemme på gården, sammen med interessen for friluftsliv, natur, jakt, fiske og fotografering. Da jeg vokste opp, hadde vi to gårdsgutter som hadde et kamera, og som fremkalte bildene i kjelleren og brukte solen som lyskilde ved kopiering. Å se de bildene komme frem var en utrolig opplevelse. Dessuten var det en fra husmannsplassene som vendte hjem fra Amerika med et stort uttrekkskamera. Også han fremkalte selv, med trommel og greier. Men det var først etter at jeg var ferdig som tannlege at jeg kjøpte mitt eget kamera, hos en russer som het Koloboff og som drev fotoforretning i Sandefjord, der jeg hadde en av mine første jobber som

tannlege. Jeg kom til Hønefoss i 1939, og etter hvert ble Hønefoss Kamera Klubb stiftet. Jeg ble et ivrig medlem der. Når det gjelder smalfilm, var det Oslo Kamera Klubb som var min støtte.

– Du fikk mye oppmerksomhet med filmene dine, både innenlands og utenlands?

– Ja. Jeg hadde min første aulaforestilling i 1949. Til sammen hadde jeg 64 forestillinger i aulaen. Et program trakk hele 12 fulle hus. Det var før tv kom dette, forklarer Viker og fortsetter:

– Jeg var opptatt av å lage film som ingen hadde gjort før, av dyr. Men film er krevende, særlig redigeringsmessig. Det skal være handlingsforløp og en god historie. Så jeg gikk etter hvert over til foto, som jeg finner mye enklere.

Etter hvert er det blitt åtte bøker med egne foto fra norsk natur og villmark. Den niende er underveis. Pc fikk han for to år siden. Det skulle han egentlig aldri ha, men så gikk skrivemaskinen i stykker og sønnen sa han burde få seg pc. Barnebarnet tok jobben med å hjelpe bestefaren i gang, og sto opp ekstra tidlig en periode, før han gikk i gang med eget arbeid.

– Jeg visste nesten ikke hva en pc var, men har oppdaget at det er et enestående verktøy. Ikke minst e-post. Før fikk jeg aldri tak i forlagssjefen. Han var alltid opptatt når jeg ringte. Nå får jeg svar på mailen med en gang.

– Er filmene dine godt bevart for ettertiden?

Fotojegeren Nils Viker (91) i aksjon. I sommer er han ute og jakter på gode motiver med hytta Bjønnebu på Vikerfjell som base.
Foto: Hans A. Kristiansen

– Jeg har dem selv i hvert fall. For et års tid siden ringte Per Jordhøy fra Norsk Institutt for Naturforskning i Trondheim. Han kunne huske å ha sett en film som het «I kongeørnens dal» som tiåring på Lesja i 1961. Den hadde han aldri glemt. I dag er han selv ornitolog og forsker og mente at den filmen han hadde sett som barn måtte være et pionerarbeid. Han skulle gjerne ha tak i en kopi på video. Det tok sin tid å få den overført, men for å gjøre en lang historie kort: Sist høst fikk denne filmen nypremiere på stor-skjerm på Lesja. Jeg var æresgjest og salen var stapp full. Men jeg har aldri villet selge noen av filmene mine. Dette har vært ren hobby for meg. Hvis jeg skulle ta imot penger fra noen ville jeg føle ansvar, og det vil jeg ikke. Jeg har alltid gjort alt selv og brukt den tiden jeg ville. Profesjonelt var det tannlege jeg var, og det var også det jeg i høyeste grad var mest interessert i. Det andre var hobby – og en veldig stimulans naturligvis. Etter at jeg fikk den hobbyen har jeg aldri vært trøtt i tannlegejobben.

KONSULEN AV VASSFARET • Han dro ikke selv til Cannes i 1962 for å ta imot æresprisen fra det franske sportsdepartement. En annen norsk representant tok med den premien hjem, for

den var for stor til å sende i posten. Men i 1953 var han i Paris for å vise filmen «Storskogen kaller».

– I den tro at jeg snakket til franskmenn holdt jeg mitt foredrag på engelsk med stor ro. Jeg har aldri vært noen språkmann, men tenkte at tilhørerne kunne enda mindre engelsk enn meg, og dessuten ble foredraget tolket til fransk og filmen ledsaget av fransk tale. Først etterpå fikk jeg vite at jeg hadde snakket til kulturpersonligheter fra ni land. Jeg fikk en fantastisk respons, og det utviklet seg til en stor aften med utrolig god stemning. Og plutselig var vi en gjeng som begynte å synge «Her er gutta fra Hallingdal og Valdres», og så begynte vi å kruke.

– Unnskyld, hva for noe?

– Kruke. Danse halling, altså. Da var det noen som trodde vi var russere og at det var kosakkdans vi drev med. Også trodde de at jeg var diplomat, så dermed ble jeg konsul av Vassfaret for en kveld, og kom hjem med lebestift over hele ansiktet.

400-METER REKORD I 30 ÅR •

– Du har mange idrettsprestasjoner å skilte med også. Hvor og hvordan begynte det?

– Da jeg vokste opp på gården var det ikke noe annet å gjøre enn å være ute og hoppe og sprette og turne i friminuttene på skolen og ellers i fritiden. Alle som vokste opp rundt Viker holdt sammen hele tiden, og vi hadde skiklubb og drev med fotball. Ingen hadde bil og bare noen få hadde sykkel, så vi var i bevegelse hele tiden. Og hele studietiden min drev jeg med idrett. I 1934 satte jeg fylkesrekord i Buskerud fylke på 400 meter, 49,7. Den tiden ble stående i over 30 år. I 1935 deltok jeg i landskamp i friidrett

Nils Viker (91) har gitt ut åtte bøker med egne fotografier fra norsk natur og villmark. Nå er han i gang med den niende.

mellom Norge, Sverige og Ungarn på Stockholm stadion og løp 400 meter og stafett. Jeg var med i universitetskamper mellom Oslo og Uppsala og Oslo og Kiel i 1934 og 1935, og til sammen har jeg ni studentmesterskap på 100, 200, 400 og 800 meter. Dessuten ble jeg studentmester i langrenn og kombinert i 1935. Den største seieren tror jeg likevel var da jeg satte norsk skolererekord på 60 meter med tiden 7,5 i klassen under 15 år. Stevnet var i Oslo, og jeg vant forsøksheatet og mellomheatet mitt. Til slutt sto det mellom meg og to hovmodige Oslo-gutter som var sikre på å slå meg. Den overlegenheten tente meg til de grader, og jeg må si at den seieren smakte spesielt godt. Jeg tror ikke jeg ville følt det noe sterkere om jeg hadde stått på pallen i OL.

Og da må jeg også fortelle om en gang jeg skulle ha filmfremvisning i aulaen. Da kom det en reporter for Vårt Land, en prest, som gjerne ville ha et intervju med meg. Det viste seg å være en av de to guttene jeg slo den gangen. Han husket det godt han også.

Nå for tiden holder han seg i form ved å løpe rundt på sin egen bratte eiendom på Ringerike. Naboene kjenner ham godt og vet at det ikke er en gal mann som løper rundt, men at det bare er Nils Viker som synes han trenger litt mosjon. Dessuten er han stadig på hytta på Vikerfjell og går tur. Der er det verken strøm eller bilvei helt frem. Det vil han ikke ha.

Han vet hvordan han vil ha det og stiller store krav til seg selv. Det bærer bøkene hans preg av. Vi gleder oss til den neste. Og de som kommer etter den.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi

